

ภาณุมาศ จันทรสุวรรณ 2550: ความหลากหลายชนิดและการประเมินถิ่นที่อยู่ที่เหมาะสมของ  
ไม้สกุลมะเดื่อ ในสถานีวิจัยลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบางแพ หมู่บ้านบ้านค้อ จังหวัดกาญจนบุรี ปริญญา  
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) สาขาชีววิทยาป่าไม้ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ อาจารย์  
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกรัก มารอด, D.Sci. 152 หน้า

การศึกษาความหลากหลายชนิดและการประเมินถิ่นที่อยู่ที่เหมาะสมของไม้สกุลมะเดื่อ บริเวณสถานีวิจัยลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบางแพ หมู่บ้านบ้านค้อ จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 โดยสร้างแนวสำรวจ 5 แนว รวมระยะทาง 25 กิโลเมตร ให้ครอบคลุมทุกชนิดป่า คือป่าผสมผลัดใบ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และไร่ร้าง เก็บข้อมูลของไม้สกุลมะเดื่อทุกชนิดที่พบบนแนวสำรวจห่างจากแนวกว้าง 10 เมตร และปัจจัยแวดล้อม(ความสูงจากระดับน้ำทะเล ความลาดชัน ทิศทางด้านลาด สมบัติดิน ชนิดสังคมพืช และความใกล้ไกลจากแหล่งน้ำ)ที่มีผลต่อการกระจายของมะเดื่อ เก็บตัวอย่างพรรณไม้จากพื้นที่ นำไปตรวจระบุชนิดโดยใช้ลักษณะทางสัณฐานวิทยาของพรรณไม้ บรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ และจัดทำรูปพรรณจำแนกชนิด และนำข้อมูลปัจจัยแวดล้อมมาวิเคราะห์หาถิ่นที่อยู่ที่เหมาะสมของไม้สกุลมะเดื่อทุกชนิดที่สำรวจพบ โดยการวิเคราะห์ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์(GIS) ด้วยวิธีการซ้อนทับข้อมูล

ผลการศึกษา พบไม้สกุลมะเดื่อ 22 ชนิด ใน 6 สกุลย่อย ได้แก่ สกุลย่อย Urostigma 10 ชนิด สกุลย่อย Sycomorus 7 ชนิด สกุลย่อย Sycidium 2 ชนิด สกุลย่อย Pharmacosycea สกุลย่อย Ficus และสกุลย่อย Synoecia พบสกุลย่อยละ 1 ชนิด เป็นไม้ที่นำเข้ามาปลูกในพื้นที่ 2 ชนิด คือ ยางอินเดีย (*Ficus elastica* Roxb.) และไทรย้อยใบแหลม (*F. benjamina* L.) และจากการวิเคราะห์ ทาง GIS เพื่อหาถิ่นที่อยู่ที่เหมาะสม สามารถแบ่งไม้สกุลมะเดื่อสองกลุ่ม คือ (1.) กลุ่มที่มีความจำเพาะต่อปัจจัยด้านความชื้น พบหลายชนิดขึ้นเฉพาะริมน้ำ ได้แก่ เตือกวาง (*F. callosa* Willd.) เตือน้ำ (*F. ischnopoda* Miq.) มะเดื่อหิน (*F. montana* Burm.f.) และ มะเดื่อผา (*F. squamosa* Roxb.) และมี 1 ชนิดที่พบเฉพาะป่าดิบแล้ง คือ จิ้ง (*F. fistulosa* Reinw. ex Blume) และ (2.) กลุ่มที่ไม่จำเพาะต่อสภาพปัจจัยแวดล้อม เป็นกลุ่มที่ขึ้นได้ทั่วไป ได้แก่ ทุกชนิดในสกุลย่อย Urostigma ซึ่งมีโครงสร้างที่ช่วยในการป้องกันการสูญเสียน้ำ ปากใบอยู่ลึกลงในผิวใบ จึงสามารถทนความแห้งแล้งในบางฤดูกาลได้ดี ผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชและสัตว์ป่า และถือเป็นต้นแบบในการศึกษาด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสำหรับใช้ศึกษาในกลุ่มพืชอื่นๆต่อไป

